

28. Raittiuslautakunnan toimisto

Raittiuslautakunnan ja sen toimiston toiminta jatkui v:n 1966 aikana raittiuslautakunta-asetuksen, johtosääntöjen ja vuoden alussa hyväksytyyn työsuunnitelman edellyttämällä tavalla. Erityistä huomiota kiinnitettiin paikallisten raittiusjärjestöjen toimintaedellytysten parantamiseen ja jäsenaktiivisuuden lisäämiseen. Ensiksi mainittua tavoitetta lautakunta toteutti jakamalla sen käyttöön annettuja avustusrahoja raittiusyötä tekeville järjestöille ja jälkimäistä monin erilaisin käytännön työmuodoin, joista tehdään selkoa jäljempänä. Erityistä huomiota kiinnitettiin tiedotus- ja mainostoiminnan tehostamiseen.

Paitsi varsinaisiin järjestöihin kohdistuvaa toimintaa lautakunta ja sen toimisto pyrkivät erilaisin työmuodoin myös järjestöjen ulkopuolella olevan raittiusyötarpeen tyydyttämiseen. Tämän toiminnan piiriin kuuluivat mm. erilaisten raittiusaiheisten aikakausjulkaisujen ja julisteiden lähettäminen eri kohteisiin. Myös kouluihin kohdistettiin erilaista toimintaa sen lisäksi, että niiden omaa raittiusyötä pyrittiin tukemaan. Huhti- toukokuun aikana järjestettiin jo perinteelliseksi tullut ohjelmakiertue kansakouluihin.

Yleisen raittiusviikon järjestelyihin lautakunnan toimisto osallistui entiseen tapaan hyvin huomattavalla käytännöllisellä ja taloudellisella työpanoksella. Viikon aikana toimeenpantiin keskitetty mainosrynnäkkö sanomalehdistössä julkaistujen artikkelien ja ilmoitusten sekä elokuvateattereissa esitet-

tyjen mainospalojen välityksellä. Varsinaisia tilaisuuksia pääkaupungin alueella järjestettiin 41, joista lautakunnan toimisto osallistui kuuden tilaisuuden järjestelyihin joko yksin tai yhteistyössä järjestöjen kanssa. Samoin järjestettiin 3.4. pidetyn Työväen Raittiuspäivän yleismainonta.

Toimiston ylläpitämä elokuva- ja rainavälineistön lainaustoimintaa kehitettiin edelleen. Uusia lyhytelokuvia valmistettiin, sekä hankittiin uusia lyhytelokuva- ja rainakopioita muilta valmistajilta. Myös kansallispuvustoa lainattiin entiseen tapaan raittiusjärjestöjen käyttöön. Sen sijaan muu lainaustoiminta oli avointa kaikille pääkaupungissa toimiville järjestöille.

Lautakunta toimeenpani myös juopumuspidätyksiä koskevan vertailevan tutkimuksen, jonka valmistuminen yhteenvedojen ja johtopäätösten osalta jäi seuraavaan vuoteen. Varsinainen tutkimustyö suoritettiin yhteistyössä hum.kand. Maija-Liisa Hämäläisen kanssa.

Johtosäännössä edellytettyä tehtävää, joka koski väkijuomaolojen kehityksen tarkkailua Helsingissä ja siinä havaittavien epäkohtien ilmoittamista edelleen, pyrki lautakunnan toimisto mahdollisuuksien rajoissa suorittamaan. Erityisesti kysymykseen pyrittiin syventymään silloin, kun lautakunta joutui antamaan lausuntojaan väkijuomamyymälöitä ja anniskeluravintoloita koskevista anomuksista. Erityisen viranhaltijan saamiseksi tätä toimintaa varten tehtiin jatkuvasti esityksiä, mutta ne eivät johtaneet tulokseen.

Tätä toimintaa koskevissa kysymyksissä toimisto oli kiinteässä yhteistyössä Alkoholi-liikkeen paikallisjohdon ja väkijuomaliikkeen kunnallisen tarkastajan kanssa.

Toimisto. Lautakunnan toimisto sijaitsi kertomusvuoden aikana Kallion virastotalossa, jossa sillä oli käytettävänä neljä huonetta käsittävä toimistohuoneisto. Viranhaltijain työskentelytilojen lisäksi oli toimistossa lainausvarasto ja arkisto.

Kertomusvuoden aikana oli lautakunnan palveluksessa viisi vakinaista viranhaltijaa.

Raittiusvalistustoiminta. Toimiston toimeksiannosta ja viranhaltijain toimesta pidettiin vuoden aikana kaikkiaan 177 (ed.v. 174) puhetta, esitelmää tai alustusta. Neuvottelua ja valistustilaisuuksia joko yksin tai yhteistyössä eri järjestöpiirien kanssa järjestettiin 10 (12), joissa osanottajia oli yhteensä 1 210 (1 340).

Eri raittiusjärjestöjen julkaisemia kuukausijulkaisuja jaettiin sosiaalisille laitoksille, korkeakouluihin, ylioppilaskokelaille, työmaa- ja kansanruokaloihin, autokorjaamoihin ja työpaikoille yhteensä 1 305 (2 372) vuosikertaa sekä erityisnumeroita 2 600 (4 700) kpl. Raittiuskilpikirjoitusten palkinnoiksi jaettiin yhteensä 371 (303) kirjaa. Raittiusutukinnon oppikirjoja annettiin 11 oppi- ja kansalaiskoululle.

Vuoden aikana julkaistiin lautakunnan toimiston ja raittiuspiirijärjestöjen yhteisjulkaisuna »Raittiustyön kentältä» -nimistä tiedotuslehteä viisi painosta yhteismäärältään 16 900 kpl, samoin ruotsinkielistä »Nytt från nykterhetsnämnden» -nimistä julkaisua neljä painosta yhteismäärältään 1 350 kpl. Lehtien toimitus- ja jakelutyöt suoritettiin toimistossa ja niitä jaettiin kaikille pääkaupungin raittiusjärjestöjen kirjoissa oleville aikuisjäsenille.

Työväen Raittiuspäivän merkeissä suoritettiin kaksi viikkoa kestänyt elokuvamainonta 20 elokuvateatterissa.

Raittiusviikon, jota vietettiin 30.10.—6.11. välisenä aikana, tunnuksena oli »Raittiin

kunto kestää» (»Nykter livsstil håller»). Helsingissä järjestettäviä raittiusviikkotilaisuuksia, yleisainontaa yms. toimintaa varten kutsuttiin 15.5. koolle raittiusjärjestöjen edustajien kokous, johon osallistui 33 henkilöä kaikkiaan 26 paikallisesta järjestöstä. Kokouksessa mm. valittiin raittiusviikon käytännöllisiä järjestelyjä varten avajaisjuh latoimikunta, nuorisohlah latoimikunta ja mainostoimikunta. Jokainen toimikunta koontui yhden kerran. Nuorisohlah latoimikunnasta muodostettu työvaliokunta koontui kolme kertaa.

Avajaisjuhla pidettiin sunnuntaina 30.10. klo 12 Vanhan Ylioppilastalon juhlasalissa. Yleisöä oli läsnä kaikkiaan 500 henkilöä. Pääkaupungin lehdet julkaisivat tilaisuudesta lyhyitä selostuksia ja kuvia. Nuorisohlah järjestettiin perjantaina 28.10. klo 19.30 Helsingin Työväenyhdistyksen talon juhlasalissa. Tilaisuuteen jaettiin ennakoilta vapaa-lippuja, mutta ovelta ostettuna ne maksoivat 1.50 mk. Käytännöllisesti katsoen kaikki liput jaettiin kuitenkin ennakoilta. Juhlaan osallistui 650 henkilöä. Lastenjuhla pidettiin sunnuntaina 30.10. klo 14 Balderin juhlasalissa. Juhla järjestettiin raittiusviikkotoimikunnan kustannuksella, mutta käytännöllisistä järjestelyistä vastasi Kotitalousopettajaopiston ylioppilaskunta. Tilaisuudessa oli läsnä 260 lasta ja heidän vanhempaansa.

Em. juhlien lisäksi raittiusviikkotoimikunta osallistui eräiden raittiusviikon aikana järjestettyjen tilaisuuksien rahoittamiseen. Edelleen raittiusviikkotoimikunta avusti kaikkia muitakin raittiusviikkotilaisuuksia yhteismainonnan muodossa sekä kustantamalla eräisiin tilaisuuksiin puheita ja esitelmää.

Kaikkiaan järjestettiin raittiusviikon tilaisuuksia toimiston saamien tietojen mukaan, edellä mainitut tilaisuudet mukaan luettuina, 41 (40), joissa yleisöä kävi yhteensä 4 325 (4 780). Lukuun ei kuitenkaan sisälly kansa- ja oppikouluissa järjestetyt

tilaisuudet, joita järjestettiin useassa koulussa.

Tilaisuuksia järjestivät raittiusviikkotoimikunnan lisäksi myös monet eri järjestöt.

Raittiusviikon tilaisuuksista ilmoitettiin 29.10, ilmestyneissä päivälehdissä 3-palstaisena (yht. 420 mm) yleisilmoituksena. Lehdille lähetettiin lisäksi kirjallista raittiusviikkoaineistoa. Viikon tilaisuuksia koskeva ohjelmisto julkaistiin 15 000 kpl:n painoksena kaksivärisenä, 16-sivuisena ja A 6-kokoisena julkaisuna, johon tiedot saatiin järjestöjen omien ilmoitusten perusteella. Lehtisessä oli lisäksi raittiusviikon julkilausuma, Martti Voipion viikon aihetta koskettava artikkeli sekä tilastollinen katsaus aiheena »Väkijuomaliike ja sen seurauksia». Lehtistä jaettiin lähes koko painosmäärä kansakoululaisten välityksellä heidän koteihinsa. Elokuvateattereissa esitettiin ajalla 23.10.—6.11. yhteensä 22 valomainoslevyä, joista oli ruotsinkielisiä viisi. Mainoksen aiheena oli raittiusviikon yleisjulistte. Raittiusviikon aikana järjestettyjä lasten ja nuorten tilaisuuksia varten tilattiin suuri-kokoisia ilmapalloja 1 500 kpl, joihin oli painettu mainoslause »Raitis ilo — oikea ilo». Mainostarkoituksessa tilattiin Lindell Oy:ltä Kreutzer-merkkisiä mustetäytekyyniä 50 kpl, joihin oli kaiverretty mainoslauseet »Raitis voittaa — Nykter vinner» sekä 320 kpl kuivamustekyyniä mainoslausein »Raittiin kunto kestää — Nykter livsstil håller. Helsingin Raittiusviikkotoimikunta». Kyniä jaettiin järjestöjen toimihenkilöille ym. Raittiusviikon ensimmäiseksi päiväksi suunniteltua automainoskulkuetta ei voitu järjestää, koska poliisilaitos paria päivää aikaisemmin kielsi sen toimeenpanon. Järjestelyt sen osalta olivat lähes loppuun suoritettut.

Toimiston toimesta levitettiin pääasiassa järjestöjen käyttöön raittiusviikon yleis-mainosta sekä ohjelmistoa. Samoin levitetiin Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton julkaisemaa Yliveto-lehteä useisiin nuorten tilaisuuksiin. Myös Autoilijain Raittiusliiton

liikeneraittiusjulistetta hankittiin jonkin verran toimiston käyttöön.

Lainaus toiminta. Toimiston lainaus toimintaa ja myös sen omia tarkoituksia varten valmistettiin yhteistyössä Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton ja muiden suurien kaupunkien raittiuslautakuntien kanssa kaksi raittiusaiheista lyhytelokuvaa, jonka lisäksi toimiston käyttöön hankittiin seitsemän muuta lyhytelokuvakopiota. Vuoden lopussa oli toimiston käytettävänä 112 lyhytelokuvaa, 36 raina- ja kuultokuvasarjaa, neljä Bell & Howell -merkkistä 16 mm:n elokuvakonetta, Grundig-merkinen magnetofoni, kaksi rainaheitintä ja elokuvakangas. Lainauksia suoritettiin seuraavasti: elokuvakoneita 345 (332), raittiusaiheisia lyhytelokuvia 1 022 (1 353), muita lyhytelokuvia 1 060 (1 373), rainakoneita 8 (47) ja valkokangasta 47 (17) kertaa. Kansallispuvustosta tehtiin vuoden aikana 31 (58) lainausta.

Neuvonta- ja kurssitoiminta ym. Viranhaltijain suorittamia ohjauskäyntejä raittius- ja muiden järjestöjen tilaisuuksiin, sosiaaliin laitoksiin ym. suoritettiin vuoden aikana 113 (93) kertaa. Harrastustoiminnan erityisohjaajia lähetettiin lautakunnan toimesta varhaisnuorisjärjestöjen kerhotilaisuuksiin 33 (16) tunniksi.

Toimisto järjesti vuoden aikana seuraavat aktivointikilpailut: tietokilpailun varhaisnuorille, kaupunkituntemuskilpailun raittiusjärjestöille, havaintotietokilpailun raittius-, nuoris- ja urheilujärjestöille, 5-ottelun raittiusjärjestöille ja kansakoulujen tietoveikkauskilpailun. Yhteinen osanottajamäärä oli 1 650 (1 770).

Kertomusvuoden aikana järjestettiin yksin tai yhteistoiminnassa raittiuspiiri järjestöjen kanssa 8 (8) kurssia, joihin osallistui yhteensä 212 (226) henkilöä.

Kurssiavustukset. Lautakunta jakoi anomuksen perusteella kurssiavustuksia raittiuskeskusjärjestöjen pitämien kurssien helsinkiläisille osanottajille. Kaikkiaan näitä avustuksia haki 78 (59) henkilöä, joista 71 (54):lle

myönnettiin avustus. Avustusmäärä oli puolet varsinaisesta kurssimaksusta ja avustusten kokonaismäärä nousi 1 775 mk:aan.

Raittiustyön tukemiseen vapaiden järjestöjen kautta jaettiin kaikkiaan 75 järjestölle yhteensä 130 000 mk. Avustusta haki 76 järjestöä.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden talous-

arvion tileille oli merkitty lautakunnan käyttöön yht. 131 963 mk. Lisämäärärahoja ja ylitysoikeutta myönnettiin vuoden aikana yht. 8 832 mk. Lautakunta käytti omaan toimintaansa kaikkiaan 134 284 mk.

Tuloja oli lautakunnalla kertomusvuonna 799 mk.